

# ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 40

## ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΩΣ ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Αρ.θ. } Πρωτ. 3041  
          } Διεκτ. 512      Αθήναις 18 Ιανουαρίου 1935

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Θερησκευμάτων  
καὶ τῆς Παιδείας

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 73053 καὶ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου π. ἔτ. ἐγγράφου ὑμῶν, δι' οὗ διαβιβάζετε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὸ ὑπ' ἀριθ. 6969 π. ἔτ. ἐγγράφον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ τοῦ συνημμένου αὐτῷ ὑπ' ἀριθ. 15330 π. ἔτ. ἐγγράφου τῆς Διευθύνσεως τῶν Τελωνείων Θεσσαλονίκης, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκ Πειραιῶς εἰς Θεσσαλονικὴν μεταφορὰν κιβωτιῶν χιλιαστικῶν βιβλίων καὶ τὴν κυκλοφορίαν αὐτῶν, Συνοδικῇ διαγνώμῃ γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι, συνωδᾷ τῇ 4ῃ παραγράφῳ τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ἡ κυκλοφορία χιλιαστικῶν βιβλίων ἀπαγορεύεται ὡς ἀποσκοποῦσα εἰς τὸν προσηλυτισμὸν τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ. Ὡς πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὑμῶν, ἀν ὑπάρχῃ σχετικῇ δικαστικῇ ἀπόφασιν κοίνουσα περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν χιλιαστικῶν βιβλίων, πληροφοροῦμεν ὑμᾶς, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς κυκλοφορίας χιλιαστικῶν βιβλίων ἀψησώλησε τόσον τὸ Πλημμελειοδικεῖον Μυτιλήνης ὅσον καὶ τὸ Ἐφετεῖον Αἰγαίου, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν Ἄρειον Πάγον.

Τὸ Ἐφετεῖον Αἰγαίου ἐξ ἀσκηθείσης ποινικῆς ἀγωγῆς ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως Μυτιλήνης, ἐπὶ παραβάσει τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ὑπὸ τῶν χιλιαστῶν, ἐξέδωκε τὰ ὑπ' ἀριθ. 118 τοῦ ἔτους 1928 καὶ 27 τοῦ ἔτους 1929 σχετικὰ βουλευμάτα. Ἀσκηθείσης δ' ἀναιρέσεως κατὰ τοῦ δευτέρου ἰδία Βουλευμάτος, ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 213 τοῦ ἔτους 1930 ἀπόφασιν τοῦ Ἄρειου Πάγου, διὰ τῆς ὁποίας ἀποφάσεως ἀπερρίφθη ἡ ἀναίρεσις τῶν κατηγορουμένων χιλιαστῶν καὶ ἐπεκυρώθη καθ' ὁλοκληρίαν τὸ κατ' αὐτῶν Βούλευμα τοῦ Ἐφετείου Αἰγαίου.

Τόσον τὰ εἰρημένα Βουλευμάτα ὅσον καὶ ἡ τοῦ Ἄρειου Πάγου διαληφθεῖσα ἀπόφασιν ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τε τῆς ὡς ἄνω Συνταγματικῆς διατάξεως, τοῦ 11ου ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1923, ὡς καὶ τοῦ 196 ἄρθρου τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, δεδομένου ὅτι τὸ περιεχόμενον τῶν χιλιαστικῶν βιβλίων ἀποτελεῖ προσβολὴν κατὰ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ Κράτει θρησκείας, ἀθεμίτως δὲ ἐπιδιώκει τὸν προσηλυτισμὸν τοῦ λαοῦ.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν κατεκλύσαν τὴν Ἑλλάδα ἀνθρωποὶ τινες ἐξ Ἀμερικῆς προερχόμενοι, οἵτινες, πρὸς τῷ ὑλικῷ πλούτῳ, πολὺν τοιοῦτον κακοδοξίῶν συναποκομίζοντες ἀποπειρῶνται ἵνα διεσπείρωσι τὰς κακοδοξίας αὐτῶν δι' ἐντύπων βιβλίων, οἶα 1) Ἡ Κιθάρα τοῦ Θεοῦ, 2) Ἀπελευθέρωσις, 3) Δύνανται οἱ ζῶντες νὰ ὀμιλῶσι μετὰ τῶν νεκρῶν ;, 4) Φωτόδραμα τῆς Δημιουργίας, 5) Ἄδης, 6) Ἡ δυσφορία τοῦ κόσμου, 7) Ἡ ἐπιθυμητὴ Κυβέρνησις, 8) Ἡ σημαία διὰ τοὺς λαοὺς, 9) Ποῦ εἶναι οἱ νεκροί ; κλπ., πρὸς ἀποπλάνησιν τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς Ὀρθοδόξου διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐφ' ὅσον διὰ τῶν δηθέντων βιβλίων, πρὸς ταῖς ἄλλαις αἰρέσεσιν αὐτῶν περὶ τε τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς μεσιτείας τῶν Ἁγίων παρὰ τῷ Θεῷ, ἀρνοῦνται τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, προσβάλλοντες οὕτω αὐτὸ τὸ θεμελιῶδες δόγμα περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐκ καθήκοντος λοιπὸν ἀξιοχρέου ἡ Ἱερά Σύνοδος κηδομένη τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἅμα δὲ προνοοῦσα καὶ ἐπιποθοῦσα τὴν προφύλαξιν τῶν περὶ τὴν πίσαν ἀπλουστέρων ἐκ τῆς χιλιαστικῆς πλάνης καὶ τῶν κακοδοξίῶν τῶν ὁπαδῶν αὐτῆς, τῶν αὐτοκαλουμένων «Σπουδαστῶν τῶν Γραφῶν», παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως προβῆτε εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων τὸ μὲν πρὸς κατάρχεσιν τῶν εἰς Θεσσαλονικὴν ἐκ Πειραιῶς μεταφερθέντων χιλιαστικῶν βιβλίων, τὸ δὲ πρὸς ἀπαγόρευσιν εἰσαγωγῆς ἢ κυκλοφορίας τοιούτων, διὰ τοὺς ὡς προείρηται λόγους.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

## Ο ΚΙΤΡΟΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἤρχισαν ἐν ταῖς Θεσσαλικαῖς πόλεσιν αἱ ἐορταὶ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηριδί τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς κυβερνήσεως κ. Κονδύλη καὶ ἄλλων Ὑπουργῶν. Δικαίως γεραίρεται ὁ δαίμνηστος Μεσσηνίος πολιτευτῆς Ἀλέξανδρος Κουμουνοδοῦρος, Πρωθυπουργὸς τότε, ὅστις ἐπέτυχεν ἄνευ πολέμου διὰ τῆς διπλωματικῆς εὐστροφίας του νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν Θεσσαλίαν μετὰ τμήματος τῆς Ἠπείρου.

Γεραίρονται καὶ οἱ ἄνδρες ἐκείνοι, οἵτινες διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1878 προητοίμασαν τὸ ἔδαφος τῆς διπλωματικῆς νίκης. Ὡς δὲ γνωστὸν, ὅπως εἰς πᾶσαν ἐθνεγεσίαν ἀπὸ αἰῶνων οὐ μόνον μετεῖχον,



ἀλλὰ καὶ ἐπρωτοστάτουν οἱ τῆς ἐκκλησίας λειτουργοί. οὕτω καὶ ἤδη γεραίρεται ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος, συνεπαναστάτης καὶ ἀρχηγὸς κατόπιν ἀνακηρυχθεὶς.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1878, κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον, ὁ στρατηγὸς Σκαρλάτος Σούτσος διετάχθη ἵνα ἐπὶ κεφαλῆς ἑλληνικῶν δυνάμεων εἰσβάλῃ εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος θορυβωδῶς, ὅτι βαδίζει δῆθεν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων. Ἡ μικρὰ στρατιὰ μόλις ἐκ Λαμίας εἶχε φθάσει εἰς Δομοκόν, ὅτε ἐπενέβησαν αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις παρὰ τῆ κυβερνήσει, μὴ ἐπιθυμοῦσαι νέον πολεμικὸν μέτωπον, καὶ ἤξισαν τὴν ἀνάκλησιν αὐτῆς ὑποσχόμεναι ὅτι τὰ ἑλληνικὰ δίκαια δὲν θὰ παροραθῶσι. Τοῦτο ἐπεθύμει καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἥτις δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν διέταξε τὴν εἰσβολὴν, ἵνα προκαλέσῃ τὴν ἐπέμβασιν. Εἰς τὴν διαταγὴν τῆς ὑποσχεσῆς δὲν ὑπήκουσεν ὅλη ἡ στρατιὰ, καὶ ἐδημιουργήθη τὸ λεγόμενον κίνημα τῶν ὑπαξιωματικῶν. Ὁ ἐκ Στυλίδος ἐπιλοχίας Δημ. Τερτίπης, ὁ εἰτα συνταγματάρχης καὶ βουλευτὴς Καρδίτσης, ἐπὶ κεφαλῆς ἄλλων ὑπαξιωματικῶν, ἦτοι τοῦ Γ. Λαΐτου, Κων. Θεοδώρου, Δ. Λαΐτου, Ν. Παπακυριακοπούλου καὶ ἄλλων, παρέσυρε τὸν λόχον του εἰς ἀνταρσίαν καὶ δὲν ἐπανῆλθον εἰς Λαμίαν. Ἡ δὴς αὕτη τῶν γενναίων ἀνδρῶν κατώρθωσε νὰ διαδώσῃ τὴν ἐπανάστασιν εἰς ὅλην τὴν πεδινὴν καὶ ὄρεινὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸ Πήλιον μέχρι τῆς Χαλκιδικῆς, ἥτις ἐτέθη ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κων. Ἰσχομάχου, λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ.

Προσέτρεξαν καὶ ἄλλοι ἐπιλεκτοὶ ἄνδρες, ὡς ὁ καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ν. Νικολαΐδης, διακριθεὶς ἄλλοτε ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ Μηχανικοῦ εἰς τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον καὶ τὰς κοητικὰς ἐπαναστάσεις, ἠγούμενος φάλαγγος φοιτητῶν, ὁ κατόπιν Δήμαρχος Ἀθηναίων Δ. Σούτσος, υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ, ὁ Γ. Φιλάρετος, ὑπουργὸς κατόπιν, οἱ ἀξιωματικοὶ Ἀξελός, Μήτσας, Μπασιδέκης καὶ ἄλλοι. Πλὴν τῶν ἄλλων μαχῶν, οἱ ὑπαξιωματικοὶ Δ. Τερτίπης καὶ Γ. Λαΐτος ἔδωσαν καὶ τὴν μεγάλην μάχην ἔξωθεν τῆς Καρδίτσης εἰς τὸ χωρίον Ματαράγκα, εἰς ἣν ἔπαθε πανωλεθρίαν μεγάλην ἡ τουρκικὴ στρατιὰ, ἔπεσε δὲ ἐκεῖ ὁ ἥρωϊκὸς Λαΐτος, ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Παπαβαγγέλλης καὶ ὁ διδάσκαλος Γεωργόπουλος.

Ὁ Κίτρους Νικόλαος, ἐγκαίρως μνηθεὶς εἰς τὰ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας ἐν Κολυνδρῷ, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἡρωϊκοῦ σώματος ἔδωσε τὴν μεγάλην μάχην εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Πάντων, καὶ ἠνώθη μετὰ τοὺς λοιποὺς ἐπαναστάτας. Ἡ ἐπανάστασις ἔληξε μετὰ τὴν μεγάλην μάχην τῆς Ματαράγγας καὶ μετὰ τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ Ἀγγλοῦ ἀνταποκριτοῦ τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου Κασόλου Ὅγλ, μεγάλου φιλέλληνος, ὅστις μεταφωθεὶς εἰς τὰς Ἀθήνας μεγαλοπρεπῶς ἐκηδεύθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ὁποῦτε ἐμίλησαν ὁ Κωνστ. Παπαρηγόπουλος καὶ ὁ Γ.μ. Φιλήμων. Ἡ Ἀγγλία ἔστειλεν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἤξισε τὴν κατάθε-

σιν τῶν ὄπλων ὑποσχεθεῖσα τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἑλληνικῶν δικαίων.

Τότε καὶ ὁ Κίτρους Νικόλαος, μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ εἰς Κολυνδρόν, τὴν ἐπαρχίαν του, κατῆλθεν εἰς Λαμίαν γενόμενος δεκτὸς ἐν μεγάλῳ τοῦ λαοῦ συναγεμιῷ. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ἐγκατασταθεὶς ἐν Πειραιεῖ. Ὁ Νικόλαος Λούζης κατήγετο ἐκ Φιλιππουπόλεως, ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολὴν, ἐχορημάτισε διδάσκαλος ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἐγένετο εἰτα Ἐπίσκοπος Κίτρους, ἕως οὗ ὁ ἐνθουσιώδης Ἱεράρχης ἐθυσίασε τὴν ἐπαρχίαν του εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Ὁ Νικόλαος ἀπέθανε τῷ 1882 καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐκηδεύθη ἐν Ἀθήναις. Αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς περιγράφουσι τὴν κηδεῖαν του, ἣν ἠκολούθησε τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον μετὰ κεφαλῆς τὸν πρωθυπουργὸν Χρ. Τρικούπη, ἀποδοθεῖσων τιμῶν στρατηγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Οἱ Θεσσαλοὶ, πανηγυρίζοντες σήμερον πεντηκονταετίαν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς των, εὐγνωμόνως στρέφουσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν αἰοίδιμον Ἐπίσκοπον Κίτρους Νικόλαον.

ΤΟ ΘΕΣΣΑΛΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΡΕΣΑΛΩΝ  
ΙΕΖΕΚΙΗΛ

## ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

[2]

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἐξετέθησαν βλέπομεν πόσῃ σημασίαν ἀπέδιδον τὸσον οἱ ἀπόστολοι, ὅσον καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἀκμάσαντες καὶ ζήσαντες ἀποστολικοὶ πατέρες εἰς τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἰδρυθέντα μυστήρια καὶ ἡ περὶ Αὐτοῦ διδασκαλία ὤφειλον νὰ διεξάγονται ὑπὸ προσώπων ἐδικῶν, οὐχὶ δὲ τοῦ τυχόντος. Μεταφύρονται ἐνταῦθα τοὺς ἐμφαντικοὺς λόγους συγγράμματος ἀνηκόντος εἰς πολὺ μεταγενεστέρην ἐποχὴν—ἀρχαί, ὅου αἰῶνος—, τῶν Ἀποστολικῶν Διατάξεων: «Ἄλλ' οὔτε λαϊκοὶς ἐπιτρέπομεν ποιεῖν τι τῶν ἱερατικῶν ἔργων, οἷον θυσίαν ἢ βάπτισμα ἢ χειροθεσίαν ἢ εὐλογίαν μικρὰν ἢ μεγάλην. Οὐχ ἑαυτῷ γὰρ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ γὰρ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἐπισκόπου δίδεται ἡ τοιαύτη ἀξία. Ὁ δὲ μὴ ἐγχειρισθεὶς ταύτην, ἀλλ' ἀρπάσας αὐτὴν ἑαυτῷ, τὴν τιμωρίαν του Ὄζια ὑποστήσεται».

Ἄλλ' ὁ σύνδεσμος οὗτος μετὰ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ ἡ ἀναδρομικὴ εἰς αὐτοὺς ἀναγωγὴ τῆς διακονίας τῶν μυστηρίων καὶ τοῦ θεοῦ λόγου ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας τονίζονται καὶ μετ' ἐμφάσεως ἀναδεικνύονται ὡς ἀπαραίτητα ὑπὸ τῶν μετὰ τοὺς Ἀποστολικούς Πατέρας Διδασκάλων καὶ Ἀπολογητῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἦδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἐμφανίζονται ἀρχηγοὶ αἱρέσεων, σχισμάτων καὶ πικρασυναγωγῶν. Κήρινθος, Μένανδρος, Οὐαλεντίνος, Μαρκίων καὶ βραδύτερον Καθαροὶ καὶ Ἐγκρατίται καὶ Ἰδρωπαριστάται, Ἀρειανοὶ, Μακεδονιανοὶ, Ἀπολλιναρισταὶ καὶ ἄλλοι ποικιλόχρωμοι καὶ ποικιλόνομοι ἱεροὶ σχισμάτων καὶ αἱρέσεων κατετάραξαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ παραλλήλου ἄρως ἐμφανίζονται πατέρες

ἐκκλησιαστικοί, εἴτινες ὑπεραμύνονται τῆς Παραδόσεως καὶ τῆς Γραφῆς, προσπαθοῦντες ὅπως ἀνοθεύτους αὐτὰς διατηρήσωσιν ἀπὸ τῶν διασφύμων κακοδοσιῶν, αἵτινες, χάρις εἰς τοῦ πονηροῦ τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐκολίαν καὶ ἐγκυσιότητα τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ φανατισμοῦ τὴν τύφλωσιν, διεδίδοντο σκανδαλίζουσαι τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Αἱ κακοδοεῖαι καὶ αἱ ἀνταρσίαι αὐταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προήρχοντο ἐκ κακῆς ἐρμηνείας τῶν Γραφῶν καὶ ἐξ ἀγνοίας ἢ περιφρονήσεως τῆς Ἀποστολικῆς λεγομένης Παραδόσεως. Ἡ Ἀποστολικὴ ὁμῶς Παράδοσις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὐρεθῆ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ταύτην ὡς παρακαταθήκην πολῦτιμον ἐλάμβανον οἱ εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἀναδρομικῶς ἀνάγοντες τὴν χειροτονίαν τῶν ἐπίσκοποι. Οἱ αἵρετικοὶ καὶ οἱ σχισματικοὶ ἦσαν ξένοι πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν, πρὸς τὴν αὐθεντικὴν ἠδὲ καὶ μόνην σωτήριον ἐρμηνείαν τῶν Γραφῶν, τὴν δυναμένην νὰ σώσῃ καὶ μέλη τοῦ Χριστοῦ νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ἦσαν δὲ ξένοι πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν, διότι ἦσαν ξένοι πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν ὡς διασπάσαντες αὐτήν. Ἡ Ἀποστολικὴ διαδοχὴ εἶναι, κατὰ τοὺς πατέρας, τὸ μόνον ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τῆς σωτηρίας, διότι μόνον χάρις εἰς αὐτὴν διατηρεῖται ἡ Ἀποστολικὴ Παράδοσις. Τὸ σπουδαιότερον δὲ ἐπιχείρημα καὶ ὄπλον κατὰ τῆς αἰρέσεως καὶ τοῦ σχίσματος εἶναι, κατ' αὐτοὺς, ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀδιακόπως ὑφισταμένης διαδοχῆς τῶν Ἐπισκόπων μέχρι τῶν Ἀποστόλων. Οὕτω λ.χ. ὁ Εἰρηναῖος λέγει: ὅτι τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν δύναται νὰ εὕρῃ τις εἰς ἕλας τὰς Ἐκκλησίας, τὰς ἰδρυθείσας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, καὶ προσθέτει: «Et habebunt annuere eos qui ab apostolis instituti sunt episcopi, et successores eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt neque cognoverunt, quale ab his deliratur». Εἶτα δὲ ἀπαριθμεῖ τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ρώμης ἀναδρομικῶς καὶ φθάνει μέχρι τοῦ συγχρόνου τοῦ Ἐλευθέρου: «ὄν δωδεκάτῳ τόπῳ τὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων κατέχει: κληρὸν Ἐλευθέρος. Τῇ αὐτῇ δέ, λέγει, τάξει καὶ τῇ αὐτῇ διδαχῇ ἢ τε ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παράδοσις καὶ τὸ τῆς ἀληθείας κήρυγμα κατήντησεν εἰς ἡμᾶς». «Εἰ δὲ περαιτέρω ὁμιλῶν περὶ τοῦ Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης «ὄν ἐωράκαμεν ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ» ἐπάγεται: «ταῦτα διδάξας αἰεὶ ἂ καὶ παρὰ τῶν Ἀποστόλων ἔμαθε, ἂ καὶ ἡ Ἐκκλησία παραδίδωσιν, ἂ καὶ μόνον ἐστὶν ἀληθῆς»<sup>1</sup>. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει ὁ ἱερὸς Κυπριανὸς τονίζων ὅτι: «Potestas peccatorum remittendorum apostolis data est et ecclesiis quas illi a Christo missi constituerunt, et episcopis, qui eis ordinatione vicaria successerunt. Hostes autem unius catholicae ecclesiae, in qua nos sumus... qui apostolis successimus»<sup>2</sup>. Ὁ δὲ Ἱερώνυμος ὁμιλῶν περὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπογραμμίζει: ὅτι «omnes Apostolorum successores sunt»<sup>3</sup>. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ αναφέ-

ρωμεν καὶ ἄλλα χωρία ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν καὶ δὲ τοῦ Αὐγουστίνου, Τερτυλλιανοῦ κλπ., φρονούμεν ὁμῶς ὅτι καὶ τὰ μνημονευθέντα εἶναι ἱκανὰ ὅπως καταδείξωσι τὸ ἀπαραίτητον τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς ὡς τοῦ χρυσοῦ κανόνος. δι' οὗ δοκιμάζεται ἡ ὀρθότης τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀληθείας ἐν ὠρισμένῃ ἐκκλησιαστικῇ κοινότητι.

Δόγμα, λοιπόν, τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀληθῆσαν θεμελιώδη ἀποτελεῖ ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος, ὁ τὴν αὐθεντίαν τοῦ ἀνάγων εἰς τοὺς Ἀποστόλους, μόνον οὗτος τελεῖ ἐγκύριως τὰ μυστήρια τὰ ἀγιάζοντα τοὺς πιστοὺς, μόνον ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ μεταδώσῃ τὸ τῆς ἱερωσύνης χάρισμα, τὴν ἀπρατον χάριν, εἰς ἄλλους, καὶ μόνον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ κοινότητι, τῆς ὁποίας οὗτος προΐσταται, εὐρίσκεται ἡ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ἡ σώζουσα θεῖα χάρις ἀλώθητος καὶ ἀκεραία. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἀνέκαθεν ἀπαρεγγλῆτως τηρουμένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εὕρε τὴν ἐκφρασιν αὐτῆς εἰς κανόνας οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων, καθ' οὓς ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖται ὑπὸ συνόδου ἐπισκόπων «ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι»<sup>1</sup> ἢ τοῦλάχιστον δύο τοιοῦτων ἀδιάρρηκτων ἐχόντων τὴν ἱερωσύνην, οἱ δὲ πρεσβύτερος καὶ διάκονος ὑπὸ ἐνὸς τοιοῦτου.<sup>2</sup>

Τίθεται τώρα τὸ ἐρώτημα: Εἰς κοινότητος θρησκευτικῆς παρ' αἷς διεκόπη ἡ ἀποστολικὴ διαδοχὴ ὑπάρχει ἡ σώζουσα θεῖα χάρις; Καὶ εἰ πρὸς δύναται ἡ Ἐκκλησία, μεθ' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ πανάγειον εὐρίσκεται ὀδηγοῦν αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἀναγνωρίσῃ ἱερωσύνην καὶ γενικῶς μυστήρια παρὰ θρησκευτικαῖς κοινότησι τοιαύταις, καὶ ὑπάρχουσιν ἄρα γε ἐν τῇ παρελθούσῃ τῆς Ἐκκλησίας πράξει παραπλήσια παραδείγματα τοιαύτης ἀναγνωρίσεως δυνάμενα νὰ προσαχθῶσι σήμερον καὶ νὰ δικαιολογήσωσι τοιαύτην τυχὸν ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησίας;

Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία, ὡς συνεχίζουσα τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως Ἐκείνου, Οὕτινος ἀγάπη εἶναι: τὸ ἕννομα, ὅπως ἐξ ἀγάπης ἐσαρκώθη καὶ ἐξ ἀγάπης ἐνηθρώπησε, καὶ τὴν ἀγάπην κηρύττων καὶ διὰ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θεοῦ παραδείγματός Του ἐφαρμόζων διήλθε τὸν ἐπίγειόν Του βίον, — ἡ Ἐκκλησία, λέγομεν, ὡς ἔδρυμα τοιοῦτον, ὀφείλει τὴν ἀγάπην πρὸ παντὸς νὰ ἐξασκῇ καὶ αὐτὴν νὰ ἔχῃ ὡς γνώμονα ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς τῆς μάνδρας αὐτῆς εὐρισκομένους. Ἡ ἀγάπη ὁμῶς αὕτη ὀφείλει νὰ μὴ διαστρέφῃται καὶ παραμορφῶται: λέγουσα πρὸς τοὺς ἄλλους οὐχὶ τὰ ψυχικῶς ὠφέλιμα καὶ χρήσιμα, ἀλλὰ τὰ ἀρέσκοντα αὐτοῖς καὶ τὰ ἐξυπηρετοῦντα πρόσκαιρα μόνον καὶ ἐπίγεια συμφέροντα. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει τὴν ἀλήθειαν νὰ λέγῃ χάριν τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων προσοικειώσεως τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτήρος, ἐξ οὗ ἡ σωτηρία. Ἡ δὲ ἀλήθεια ἡ παραδοθεῖσα ἡμῖν διὰ τῶν ἀγίων ὑπὸ τοῦ Σωτήρος καὶ τῶν Ἀποστόλων λέγει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ

1. Κατὰ Αἰρέσι. Migne τόμ. 7, στήλη 848—852.

2. Epist. 75 ad Firmilianum, Migne A. II. τόμ. 3, στήλη 1216,—17).

3. Epist. ad Evangelum, Migne A. II. τόμ. 22, στήλη 1194.

1. Ζ'. Οἰκουμ. 3ος.

2. Ἀποστολ. 1ος, 2ος. Α'. Οἰκουμ. 4ος. Ἀντιοχ. 12ος, 28ος. Σαρδ. 6ος κλπ.



υπάρξει σώζουσα θεία χάρις εἰς κοινότητα, εἰς τὰς ὁποίας δὲν περιεσώθη ἡ Ἀποστολικὴ διαδοχὴ. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ σήμερον ἰσχύει καὶ πάντοτε θὰ ἔχῃ κύριος ἀπαραμείωτον τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου: «χωρὶς τούτων Ἐκκλησία οὐ καλεῖται».

Μελετώντες τοὺς κανόνας καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων τῶν ἐκτὸ πρῶτων αἰώνων, βλέπομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία πάντοτε κινεῖται μεταξὺ δύο ἀρχῶν, τῆς ἀκριθείας τῶν δογμάτων καὶ τῆς οἰκονομίας. Ἀμφοτέρας ὁμοῦ ἐφαρμόζει μόνον ὅπου περιεσώθη ἔστω καὶ λείψανον θείας χάριτος. Τὴν δὲ οἰκονομίαν οὐδέποτε ἐφήρμοσεν ἐπὶ κοινότητων ἢ ἀτόμων στερουμένων Ἀποστολικῆς διαδοχῆς. Ἀναγνώρισις σωζούσης θείας χάριτος παρὰ κοινότησιν εὐρισκομένης ἐκτὸς τῆς σφαίρας τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονομίας, μὴ ζωογονουμένης ὅλν. διὰ μυστηρίων τελουμένων ὑπὸ ἐγκύριως καὶ κανονικῶς χειροτονημένων προσώπων, σημαίνει ἄρησιν τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἀπαραιτήτου τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος εἰς τοὺς μαθητάς Του: «καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ καγὼ πέμπω ὑμᾶς». Ἡ Ἀποστολικὴ διαδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ ἐφεύρεσιν τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε διδασκαλίαν βραδύτερον μετὰ τὸν Κύριον καὶ τοὺς Ἀποστόλους γεννηθεῖσαν καὶ ἐξεληχθεῖσαν καὶ διατυπωθεῖσαν ὑπὸ τῆς διδασκούσης Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι θέλημα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀρραγῆς βάσις καὶ τὸ θεμέλιον, ἐφ' οὗ ἰδρῦθη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, αὐτὴ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ καθὼς τὴν θέσιν τοῦ Σωτῆρος οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ λάβῃ διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τῆν φθορᾶν τῆς ἁμαρτίας, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὴν θέσιν τῶν διαδόχων τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἐγκύριως καὶ κανονικῶς καὶ τελεσφόρως δύναται νὰ ἔχῃ. Ὅταν, κατὰ συνέπειαν, θελήσωμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν σώζουσαν θείαν χάριν εἰς κοινότητας στερουμένας Ἀποστολικῆς διαδοχῆς, παραβαίνομεν αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ κηρύττομεν περιττὴν τὴν ἐνανθρώπησίν Του. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἐντολὴν νὰ διατηρῇ τὴν παρακαταθήκην, ἣν παρέλαβε παρὰ τῶν Ἀποστόλων διὰ τῶν διαδόχων τοῦ εἶναι ἐντελοδόχος καὶ φρουρὸς: εἰς δὲ τοὺς ἄλλους μεταδίδει, ὅτι ἔχει παραλαβούσα παρὰ τῶν προκατόχων τῆς οὔτε δὲ δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι αὐτοὶ δὲν ἔχουν. Εἰς περιπτώσιν τοιαύτην οὐδεμία οἰκονομία χωρεῖ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μόνη δὲ ἐνδεδειγμένη ἐνέργεια (τῆς Ἐκκλησίας) ἀπέναντι τοιούτων κοινοτήτων καὶ προσώπων εἶναι ἡ πρόσκλησις αὐτῶν ὅπως προσέλθουν εἰς Χριστὸν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Ὅτι δὲ ἡ Ἐκκλησία τοιαύτην ἀντίληψιν εἶχε περὶ τῆς Ἀποστολικῆς διαδοχῆς φαίνεται ἐκ τῆς στάσεως αὐτῆς ἀπέναντι τῶν διαφωνούντων πρὸς αὐτὴν εἴτε λόγῳ ἑτεροδιδασκαλίας, εἴτε καὶ λόγῳ ἀπειθαρχίας, τῶν αἰρετικῶν τουτέστι καὶ τῶν σχισματικῶν. Ἐπὶ τούτων, προσερχομένων εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐφηρμόζετο ἄλλοτε μὲν ἡ ἀκριβεία καὶ ἄλλοτε ἡ οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας, ὡς γινώμονα

χρυσὸν ἐγούσης πάντοτε τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν. Ἐν τῇ γρήσει, ἰδιαίτερος, τῆς οἰκονομίας ἡ Ἐκκλησία ἐφήρμοξε μὲν αὐτὴν ὅπου δὲν ἐπρόκειτο περὶ θεμελιωδῶν δογματικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρχῶν. οὐδέποτε δὲ ἐποιεῖτο γρήσιν αὐτῆς ἂν διεκινδύνευεν ἡ γνησιότης τῶν ἀρχῶν τούτων. Εἶχε ὅλν ὑπ' ὅψιν εἰς παρομοίας περιπτώσεις τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅστις τὸν μὲν αἰσιμικτὴν «παρέδωκε τῷ Σατανᾷ εἰς ἄλυτρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ», παραγγέλλει δὲ ὅπως ἐκκαθάρωσιν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν καὶ οἱ Κορίνθιοι<sup>1</sup>, χάριν δὲ τῆς προσόδου τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ μὴ σκανδαλισμοῦ τῶν συνειδήσεων τῶν ἐξ Ἰουδαίων χριστιανῶν συγκατατίθεται εἰς τὴν περιτομὴν τοῦ Τιμοθέου, ἣν ἀπέκρουσεν ἄλλοτε διαροήδην προκειμένου περὶ τοῦ Τίτου<sup>2</sup>.

Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔστιν ὅτε φαίνεται ἐπιεικῆς μὲν πρὸς τοὺς αἰρετικούς καὶ ἐφαρμόζει τὴν οἰκονομίαν ἐπ' αὐτῶν, ἀκαμπτος δὲ καὶ αὐστηρὰ ἀπέναντι σχισματικῶν. Ἀδῶμεν ὡς παράδειγμα τὴν Β' Οἰκουμ. Σύνοδον. Αὕτη τοὺς μὲν αἰρετικούς Ἀρειανούς, Μακεδονιανούς κλπ. δέχεται ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δι' ὑποβολῆς ὑπ' αὐτῶν λιβέλλου καὶ κρίσεως ἁγίου μύθου (Καν. 7ος), Μάξιμον δὲ τὸν κυνικὸν χειροτονηθέντα ὑπὸ δύο Αἰγυπτίων ἐπισκόπων ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ εὐεργέτου καὶ προστάτου αὐτοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ ἀποκηρύσσει: «ὥστε μῆτε ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι ἢ εἶναι, μῆτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν αἰσθητέῳ βαθμῷ κλήρου» (Καν. 4ος). Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐφηρμόσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ οἰκονομία, διότι πολυάριθμοι μὲν ἦσαν οἱ αἰρετικοί, ὑπῆρχε δὲ φόβος μὲν μὴ λόγῳ αὐστηρότητος ἐξαγριωθῶσι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζημιώσωσιν αὐτὴν μεγάλως, ἐλπίς δὲ ὅτι διὰ τῆς ἐπιεικείας θὰ ἀφομοιωθῶσι σὺν τῷ χρόνῳ πρὸς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο<sup>3</sup>. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐγένετο γρήσις τῆς ἀκριθείας, διότι ἐπρόκειτο περὶ κατασφύρου ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος ὀξείας καὶ ἐπικινδύνου, χάριν δὲ τῆς μὴ ἐπεκτάσεως αὐτοῦ, καὶ δὴ τῆς μὴ διασπάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος, ἔδει πρόρριζον καὶ ταχέως ἐκ τοῦ μέσου νὰ ἀνασπασθῇ. Καὶ ἐνῶ οὕτως ἐνεργεῖ ἡ Β' Οἰκ. Σύνοδος, ἡ πρώτη ἐν Νικαίᾳ, τὸναντίον, χωρὶς τῆς οἰκονομίας διὰ τὸ πολυαριθμὸς εἶναι τοὺς σχισματικούς Μελιτιανούς, δέχεται αὐτοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ νέας ὁμοῦ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν «μυστικωτέρα χειροτονία θεοαιωθέντας»<sup>4</sup>, καὶ ὑπὸ ὄρους Βραδύτερον ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἐχαρκτήρισεν ὡς ἐπιεικῆ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς συνόδου, καίπερ τῶν Μελιτιανῶν περισοσάντων τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν. «Ἐν τῇ συνόδῳ τῇ κατὰ Νικαίαν... οἱ Μελιτιανοὶ ἐπωσθήποτε ἐδέχθησαν, οὐ γὰρ ἀναγκαῖον γῶν τὴν αἰτίαν ὀνομάζειν»<sup>5</sup>. Καὶ περαιτέρω: «ὅτε Μελίτιος ὑπεδέχθη, ὡς

1. Κορ. 5,1,2,5.

2. Πράξ. 16,3. Γαλ. 3,3.

3. 12α Πηρᾶλ. σελ. 69.

4. Σωμρ. 1, 9.

5. Ἀπολ. κατὰ Ἀρ. Migne 25. στήλ. 356.



μήποτε ὄφελεν»<sup>1</sup>. Ἡ πρώτη ὠσαύτως Οἰκουμ. Σύνοδος ὤρισεν ὅπως οἱ προσερχόμενοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κληρικοί ἐκ τοῦ σχίσματος τῶν Καθαρῶν χειροθετοῦνται (Καν. 8), ἀναγινώσκεται ὄλν. ἐπ' αὐτῶν εὐχή ἀναξωστογονοῦσα, τρόπον τινά, τὴν χάριν τῆς Ἱερωσύνης ἐν αὐτοῖς. Διὰ τοῦ ἰδίου δὲ τρόπου ἐγένοντο δεκτοὶ καὶ οἱ εἰκονομάχοι κληρικοί»<sup>2</sup>.

Βλέπομεν, λοιπόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ τοὺς ἐκ τοῦ σχίσματος ἀκόμη ἐπιστρέφοντας δὲν ἐδέχετο ἀπλῶς, ἀλλ' ὑπέβαλλεν εἰς διατυπώσεις ὠρισμένας. Ἐθεώρει αὐτούς, καίπερ μὴ ἀπολέσαντας τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, ὡς μέλη ἀσθενῆ καὶ ἔχοντας, συνεπῶς, ἀνάγκη τὸν ὄψωσος τῆς θείας χάριτος τὴν ὁποῖαν ἐξησθένισε τὸ σχίσμα.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

Λονδίνον

† Ο Μ. ΑΡΧΙΜ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

1. Ἐνθ' ἀν. στήλη 376.

2. Ἰδε Ἐρμην. Κανόνων Ν. Μίλας, μετάφρασις ρωσικῆ, Πετρούπολις 1911 τομ. 1ος σελ. 209).

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

### Μία ἀκλόνητος γνωμοδότησις.

Διακεκριμένη νομικὴ προσωπικότης ἐξήνεγκε τὴν ἀκόλουθον σπουδαίαν γνωμοδότησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοβαθμίου Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης :

«Τὸ ζήτημα ἐάν ἢ ἐν ταῖς δικαστικαῖς ἀποφάσεσι καὶ τοῖς πρακτικοῖς αὐτῶν ἔλλειψις τῶν ὑπογραφῶν τῶν προσώπων ἐκείνων, ἅτινα ὑπὸ τοῦ νόμου εἶναι ἐντεταλμένα νὰ ὑπογράψωσι τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ πρακτικά, ἀσκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ὑπάρξεως ἀκόμη αὐτῶν, ἐστιασιάζετο μέχρι τινὸς ἐν τε τῇ νομολογίᾳ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, ἀπὸ τινος ὁμοῦ χρόνου ἐπεκράτησεν ἡ ἀρνητικὴ ἀποψις, γενομένου δεκτοῦ ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν ὑπογραφῶν δὲν ἀσκεῖ ἐπιρροὴν κατὰ τοῦ κύρους καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν πρακτικῶν, ἀρκεῖ νὰ ἐτηρηθῆσαν διὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν οἱ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενοι βασικοὶ ὅροι, καὶ δὴ ἡ δημοσιότης τῆς διαδικασίας, ἐφ' ὅσον δὲν συντρέχει περίπτωσις ἐπιβάλλουσα τὴν μυστικότητα, τὸ ἠτιολογημένον τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ἀπαγγελία αὐτῆς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει. Τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς ἀποφάσεως καὶ πρακτικῶν ἐθεωρήθη ὡς δευτερεύον καὶ ἀφορῶν οὐχὶ τὸ κῦρος καὶ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ τὴν ἐσωτερικὴν καὶ γραφικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Δικαστηρίου. Σύμφωνα πρὸς τὴν ἀποψιν ταύτην αἱ ἀποφάσεις ἀπαγγελλόμεναι ἐπ' ἀκροατηρίου καταρτίζονται καὶ καθαρογράφονται εἰς μεταγενέστερον χρόνον καὶ εἰς μεταγενέστερον θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Ἐισηγητοῦ καὶ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως. Ἐάν δὲ ὁ Πρόεδρος ἐνεκα οἰουδήποτε λόγου ἀδυνατῆ νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὰ πρακτικά, ὑπογράφει ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀμέσως ἐπόμενος δικαστὴς κ.ο.κ., ἐάν δὲ πρὸ τῆς καθαρογραφῆς τῆς ἀποφάσεως μετατεθῶσιν ὅλοι οἱ δικασταὶ οἱ

ἐκδόντες αὐτήν, ἀποστέλλεται ἡ ἀπόφασις μετὰ τῶν πρακτικῶν εἰς τὸν Πρόεδρον ὅπουδήποτε καὶ ἐάν ἐθροίσκται, ἢ, ἐκλιπόντος τούτου, εἰς τὸν ἀμέσως ἐπόμενον δικαστὴν διὰ τὴν θεώρησιν καὶ ὑπογραφήν. Οὐδεμία διάταξις ἀπαντᾷται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς νομοθεσίᾳ, καθ' ἣν ἡ ἔλλειψις τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἀρμοδίων προσώπων ἐν τε τῇ ἀποφάσει καὶ τοῖς πρακτικοῖς καθιστᾷ ταῦτα ἄκυρα καὶ ἀνύπαρκα, διότι, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ νόμου, ἡ ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως ἐπ' ἀκροατηρίου καὶ τὸ ἠτιολογημένον αὐτῆς εἶναι ἀρκετὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς, ἐπιφυλάσσομένης τῆς πειθαρχικῆς διώξεως τῶν μὴ ὑπογραψάντων ἢ μὴ τηρησάντων τὰς νομίμους διατυπώσεις δικαστικῶν προσώπων, ἐν οὐδεμίᾳ ὁμοῦ περιπτώσει ὁ κηρυχθεὶς ἄθῶος κατηγορούμενος δύναιται νὰ κληθῆ ἐκ νέου καὶ νὰ δικασθῆ διὰ τὴν ἰδίαν πρᾶξιν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὰ δικαστικά πρόσωπα, τὰ ὑποχρεωμένα κατὰ τὸν νόμον νὰ θέωσι τὰς ὑπογραφὰς τῶν κάτωθι τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν πρακτικῶν, παρέλειψαν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ στοιχειώδους τούτου καθήκοντος. Κατὰ τὴν ἐναντίαν ἐκδοχὴν θὰ ἐφθάναμεν εἰς ἀδικον καὶ παράλογον ἀποτέλεσμα, ἥτοι νὰ βαρύνεται μὲ ὑποχρεώσεις, ταιλιπωρῆται καὶ κακοδαιμονῆ ὁ ἄθῶοθις κατηγορούμενος ἐκ παραλείψεως στοιχειώδους καθήκοντος καὶ ὑποχρεώσεως τῶν δικασάντων προσώπων, παραβιαζομένης ἐν ταῦτῳ θεμελιωδεστάτης νομικῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ παραβίασις τοῦ δεδικασμένου.

Ἐξ ἐναντίου, πλεῖστα ὄσα διατάξεις συμπολιτεύονται πρὸς τὴν ὑπ' ἐμοῦ διὰ τῆς παρουσίας ὑποστηριζομένην γνώμην καὶ κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὴν συνεπικουροῦσι, καὶ δὴ α) τὸ ἄρθρον 99 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, καθ' ὃ πᾶσα ἀπόφασις δικαστικὴ πρέπει νὰ εἶναι εἰδικῶς ἠτιολογημένη καὶ ν' ἀπαγγέλλεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει. Οὔτε τὸ ἄρθρον τοῦτο, οὔτε ἄλλη τις διάταξις τοῦ Συντάγματος ἐνασχολεῖται μὲ τὰς ὑπογραφὰς, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ θέωσιν ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὰ πρακτικά τὰ δικάζοντα πρόσωπα—β) τὸ ἄρθρον 88 τῆς Ποινικ. Δικονομίας, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖον τὰ πρακτικά τῆς συνεδριάσεως καὶ ἡ ἀπόφασις ὑπογράφονται παρὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως ἐπὶ προστίμῳ καὶ πειθαρχικῇ ποινῇ, οὐδόλως δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο κηρύσσει ἄκυρα καὶ ἀνύπαρκα τὰ πρακτικά καὶ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῇ ἔλλειψει τῶν ὑπογραφῶν—γ) ὁ νόμος 1583 τῆς 24)28 Δεκεμβρίου 1918 «περὶ ὑπογραφῆς ἀνυπογράφων ἀποφάσεων, βουλευμάτων καὶ πρακτικῶν». Κατὰ τὸ ἄρθρον 1, τοῦ ὁποίου «ποινικαὶ ἀποφάσεις, βουλευματα καὶ πρακτικά αὐτῶν, μὴ καταρτισθεῖσαι ἐγκαίρως καὶ μὴ ὑπογραφεῖσαι ὑπὸ τῶν κατὰ νόμον ἀρμοδίων Δικαστοῦ καὶ Γραμματέως συνεπεῖα ἀπομακρύνσεως τούτων ἐκ τῆς ὑπηρεσίας δι' οἰονδήποτε λόγον, ἢ διορισμοῦ αὐτῶν εἰς ἄλλην θέσιν, ἢ θανάτου αὐτῶν, συντάσσονται ὑπὸ τοῦ διαδόχου Γραμματέως ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τοῖς γραφείοις ἐγγράφων καὶ βιβλίων καὶ ὑπογράφονται ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ τὴν κα-



τάρισιν ἐπιχειροῦντος ἐν τῷ αὐτῷ Δικαστηρίῳ Προέδρον, Εἰρηνοδίκον ἢ Πταισματοδίκον ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ αὐτῶν, γινομένης πάντοτε μνείας ἐν τοῖς εἰρηνοδικοῖς ἐγγράφοις περὶ τῶν ἐλλείψεων τούτων κατὰ τὴν ἐπογραφήν—δ) τὸ ἄρθρ. 174 τῆς Πολ. Δικ. καθ' ὃ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων καὶ αἱ ἀποφάσεις ἐπογράφονται παρὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως, οἱ δὲ παραβάται τῆς διατάξεως ταύτης τιμωροῦνται πειθαρχικῶς, τὸ αὐτὸ δὲ πράττουσι καὶ ὅταν δὲν συνετάχθησαν παντάπασιν πρακτικὰ ἢ ἢ ἀποφάσεις δὲν ἔγινεν ἐν τάξει. Σαφές εἶναι τὸ περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅπερ ὄχι μόνον ἔστιν ἐπιτελεσθέντα τὰ πρακτικὰ καὶ ἢ ἀποφάσεις, ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν συνετάχθησαν τοιαῦτα ἢ ἢ ἀποφάσεις ἀπηγγέλθη μόνον προφορικῶς καὶ δὲν ἔγινεν ἐγγράφως, ἀπειλεῖ πειθαρχικὰς διώξεις κατὰ τῶν ἱπαιτιῶν, οὐδεμίαν δὲ ἀπαγγέλλει ἀκρότητα τῶν πρακτικῶν καὶ τῆς ἀποφάσεως—ε) τὰς περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων διατάξεις τῆς καθ' ἡμᾶς νομοθεσίας, καθ' ἃς τὸ Δικαστήριον, μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐαυτοῦ ἀποφάσεως, οὔτε νέαν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ἐπιτρέπεται νὰ κάμῃ, οὔτε νέαν ἀπόφασιν νὰ ἐκδώσῃ (ἐγγειο. Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου Δ. Πάλλη τευχὸς πρῶτον σελ. 161, ἔκδοσ. 1927). Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω συμπεραίνω ὡς ἀκολούθως:

A) ὅτι ἡ ἔλλειψις ὑπογραφῶν ἐν τῇ ἀπόφασει καὶ τοῖς πρακτικοῖς δὲν δύναται νὰ καταλύσῃ τὴν ἰσχὴν καὶ τὸ κύρος αὐτῶν.

B) ὅτι τὰ δικαστικὰ ταῦτα ἔγγραφα δύναται νὰ ὑπογραφῶσι καὶ ἤδη παρὰ τῶν ἐκδότων αὐτὰ ὁποῦνδήποτε ἐδρισκομένων.

Γ) ὅτι τὰ ἴδια ἔγγραφα δύναται νὰ ὑπογραφῶσι καὶ νὰ συνταχθῶσιν ἀκόμη ἐπὶ τῇ βράσει τῶν σχεδίων καὶ σημειωμάτων τῶν τηρουμένων ἐν τῇ διαδικασίᾳ ὑπὸ τῶν διαδόχων ἢ ἀναπληρωτῶν τῶν ἐκδότων αὐτὰ, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀνωτέρω διατάξεις καὶ δι' ἑκείνας τοῦ νόμου 1583.

Δ) ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται ἡ ἐπανεξέτασις τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ οἰανδήποτε αἰτιολογίαν καὶ δι' τῆς ἔλλειψεως τῶν ὑπογραφῶν».

\*

«Ἡ Ἐπιτροπὴ Συνεχείας» τῆς παγκοσμίου Ὄργανώσεως τοῦ Συνεδρίου «Πίστεις καὶ Τάξεις» συνεληθούσα ἐπ' ἐσχάτων ἐν Hindsgeaul-Middelfort τῆς Δανίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀγγλοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰόρκης ἤκουσεν ἀνακοίνωσιν μακρὰν τοῦ λόγου Newton Flew περὶ τοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀναπτύξαντος ὅτι κατὰ τὰς θεολογικὰς δογματικὰς συζητήσεις τοῦ διεθνοῦς χριστιανισμοῦ δὲν ἐδόθη ἀκόμη ἡ θέουσα προσοχὴ εἰς τὸ κύριον, κατ' αὐτόν, ζήτημα, ὅπερ εἶνε ἡ φύσις τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ὁποῦν ἐξαρτᾶται ἡ διευκρίνησις τοῦ ζητήματος: «ὁποῖαν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐνότητος τῆς ὁρατῆς ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὡς τὸν σκοπὸν τῶν προσπαθειῶν μας ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Λωζάννης». Ἀπέναντι τῶν διαφορῶν περὶ τῆς θείας Χάριτος, τῆς Χριστολογίας, τοῦ ἔργου τοῦ ἱ. Χριστοῦ, καὶ περὶ τῶν μυστηρίων ἐπι. αἰτίας, κατ' αὐτόν, ὑφίστανται «ὀριζοντίως» ἐν ταῖς διαφόροις ὁμολογίαις, μὴ διακροῦσαι αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων καθέτως, τὸ ἀποφασιστικὸν ζήτημα εἶνε ἡ ἐκκλησιολογία. Μόνον διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν θεολόγων καθορισμοῦ τῆς ἀντιλήψεως περὶ τῆς ἀσράτου Ἐκκλησίας θὰ προκύψῃ ἡ προσηκουσα περὶ τῆς κα-

θολικῆς Ἐκκλησίας ἐννοία. Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Ν. Flew ἐπηκολούθησε διεξοδικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος.

## ΧΡΟΝΙΚΑ

### ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τακτικὴν συνεδρίαν τῆ παρελθούσαν Τρίτην, μὴ συνεδριάσασα τὴν Πέμπτην ἕνεκα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Διονυσίου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Ἀρσοπαγίτου, ἧτις ἑορτάσθη ἐφέτος μεγαλοπρεπῶς.

—Εἰς τὴν Ἱερὰν μονὴν Πετρακίη μετέβησαν πρὸς τινῶν ἡμερῶν μηχανικοὶ τοῦ Δήμου πρὸς καταμέτρησιν τοῦ μέγρου τοῦ ναοῦ χώρου διὰ τὴν μεταποίησιν αὐτοῦ εἰς πλατεῖαν. Δι' ἐντόνου διαβήματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀνεστάλη πᾶσα σχετικὴ ἐνέργεια, διεμαρτυρήθη δὲ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

—Ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ δημοσιευομένου ἐγγράφου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ χιλιαστῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπέλυσε καὶ σχετικὴν Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἐφημερίους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑποδεικνύων αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην ἀντιδράσεως κατὰ τῆς διαδόσεως χιλιαστικῶν βιβλίων.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν ἐχορήγησε τῷ μὲν Σεβ. Μητροπολίτῃ Σερρών διμήνον ἄδειαν ἀποδημίας εἰς Παρίσιους πρὸς νοσηλείαν, τῷ δὲ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου καὶ Σιατίστης δεκαπενθήμερον ἄδειαν εἰς Ἀθήνας διὰ λόγους υγείας, τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Μαντινείας δεκαήμερον συμπληρωματικὴν ἄδειαν ἀπουσίας διὰ λουτρὰ Λουτρακίου καὶ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων τριήμερον ἄδειαν ἀπουσίας εἰς Ἀθήνας διὰ ὑπηρεσιακοῦς λόγους.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διώρισεν κατὰ μετὰμνημιν προσωρὸν σύμβουλον τῆς ἱ. μονῆς του Τιμίου Προδρόμου τὸν μοναχὸν τῆς ἱ. μονῆς Μαλεβῆς Ἀνθίμου Παπαδόπουλον.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι ἔπαυσεν ἀπὸ τῆς ἐφημεριακῆς αὐτῶν θέσεως λόγω ἀνικανότητος 1) τὸν ἱερέα Σεραφεῖμ Νταῆν, ἐφημέριον Χρύσου, 2) τὸν ἱερέα Κωνσταντῖνον Πισπιρίγγον, ἐφημέριον ἁγίου Σεραφεῖμ καὶ 3) τὸν ἱερέα Δημήτριον Παπανικολάου, ἐφημέριον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Λιθωνῶν, λόγω γήρατος, τὸν ἐφημέριον δὲ Μαργαθῆας Σπυριδῶνα Κροκιδᾶν μετὰ νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐκλογὴν ἐποθέτησεν ὡς τακτικὸν ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Νοσσιμου.

—Κατόπιν τῆς διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λήμνου ὑποβληθείσης τῇ Ἱ. Συνόδῳ σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ ἱερέα Ἀγγελίου Μιχέλη ἐχορηγήθη αὐτῷ μνημία ἄδεια ἀποδημίας εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ κληρονομικὴν ὑπόθεσιν.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Ὀρθοξενισμῶν ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Διατ. διαρτίσθη ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Παραμυθίας ὁ διάκονος Κωνσταντῖνος Παπαλουκάς.

—Κατόπιν ὑποβληθείσης διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας αἰτήσεως τῆς ἐνοριακῆς ἐπιτροπείας Ρετενταῦ ἐπετροπή ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατ' ἐκκλησ. οἰκονομίαν ἢ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ ἐφηρισμένου ὑποψηφίου Γεωργίου Κοτσῶνι, ἄγοντος τὸ 28 ἔτος τῆς ἡλικίας του, διὰ τὸ θνωτέρω χωρίον.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τὴν ὑποβολὴν διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κεφαλληνίας τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἀναφορᾶς τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἱ. μονῆς Υ. Θ. Θεμάτων, ἐνέκρινε τὴν διὰ δημοπρασίας ἐκποίησιν ἀπροσόδων κτημάτων αὐτῆς.

—Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῶν πρακτικῶν ἐκποίησεως διὰ δημοπρασίας τοῦ ἐν τῇ θέσει «Μουτσάλης» ὑδρομύλου τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Βεργῶν κατεκυρώθη ὑπ' αὐτῆς ἐκποιήσεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ τελευταίου πλειοδότην Ἀύτῳ



νασίου Χρ. 'Αγγέλη έναντι του τιμήματος των 29,000 δραχμών.

— Η 'Ι. Σύνοδος τη προτάσει του Σεβ. Μητροπολίτου Παραμυθίας ενέκρινε την εις προεσβύτερον χειροτονίαν του Χρίστου Παπαλά δια τὸ ἄλβανόφωνον χωρίον Γαροδίκιον.

— Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆ 'Ι. Συνόδῳ διὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν αἰτήσεως τοῦ ἱερομονάχου τῆς ἰ. μονῆς Πεντέλης Καλλινίκου Σπηλιάδου ἢ Στελλιάδου ἐχορηγήθη αὐτῷ ἄδεια δεκαμήνου ἀποδημίας εἰς Ἀμερικὴν δι' ἄτομικὴν του ὑπόθεσιν.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος ἀνέφερε τῆ 'Ι. Συνόδῳ, ὅτι μετὰ νόμιμον καὶ κανονικὴν ἐκλογὴν ἐξελέγησαν ὡς ἐφημέριοι 1) τοῦ χωρίου Ἀχλαδίου ὁ τέως ἐφημέριος Κωστακιάς Λουτζός Εὐσταθίου καὶ 2) τοῦ χωρίου Κρυνερίου ὁ τέως ἐφημέριος Παπάδων Δημήτριος Ἀγγέλου.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἀνεκοίωσε τῆ 'Ιερῶν Συνόδῳ, ὅτι συμφώνως τῷ νόμῳ τὸν ἐφημέριον τῆς ἐνορίας «Χάρμας-Καθάρας» Δημήτριον Παντελίδον μετέθεσεν εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐνορίαν Καρυῶν ὡς τακτικὸν ἐφημέριον καὶ τὸν ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Καρυῶν Γεωργίου Γεωργαντινὴν μετέθεσεν εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐνορίαν ἁγίου Σεραφεῖμ.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίωσε τῆ 'Ι. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Δ. ὁ συνοικισμὸς Καλλιθεοκάμπου τῆς ἰ. Μητροπόλεως Πατρῶν, ἀποσπώμενος τῆς ἐνορίας Καλλιθέας, ἀποτελεῖ ἴδιαν ἐνορίαν μὲ ἐνοριακὸν γὰρ τὸν τοῦ Προφήτου Ἠλιού.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν ἀνέφερε τῆ 'Ιερῶν Συνόδῳ, ὅτι κατόπιν ἐκλογῆς ἐξελέγη ὡς ἐφημέριος τοῦ μὲν ἐν Ἀργ. ἰ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ὁ τέως ἐφημέριος Σκούρας Βασίλειος Κωστόπουλος, τοῦ δὲ ἐν Μαζαράκιῳ ἰ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ὁ τέως ἐφημέριος Περσιτέρας Κωνστ. Καραμηλιώνης.

— Οἱ μαθηταὶ τῶν Σχολείων τῆς ἐλληνικῆς Κοινότητος ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Μπροῦκλιν (Νέας Ὑόρκης) προτροπῇ τοῦ κ. Ν. Ἡλιοπούλου συλλέξαντες 40 δολλάρια ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοφείου Βουλγαγμένης ἀπέστειλαν αὐτὰ διὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηνάγορα.

**ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ**

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου εἰκοσι καὶ πέντε γραμμοκαθολικοὶ φοιτῆται καὶ διδάσκαλοι ἐν ἐπισήμῳ ἱεροτελεστίῳ προσήλθον εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀκολουθήσαντες τὸ παράδειγμα ἄλλων διδασκάλων καὶ σεμναριστῶν πρὸ διέτας ἀσπασθέντων τὴν ὀρθοδοξίαν.

**ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΟΥΚΡΑΪΝΑΣ**

Αἱ «Οὐκραϊνικαὶ Εἰδήσεις» ἀναγράφουν ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐν τῇ πόλει Σασκατουάνα —Σασκεσεβάν— συνεκροτήθη συνέδριον τῆς ἐν Καναδῶν αὐτοκεφάλου Οὐκραϊνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὗτινος μετέσχον 69 ἀντιπρόσωποι, τῶν συζητήσεων δὲ μετέσχε καὶ ὁ πρωθιεράρχης τῆς ἐκκλησίας ταύτης τοῦ Καναδά καὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς Ἐπίσκοπος Ἰωάννης Θεοδώροβιτς. Ἐν τῷ συνεδρίῳ συνεζητήθη ἡ ἔνωσις τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Οἴκουμεν. Πατριαρχείου, διὰ πλειονοψηφίας δ' ἀνετέθη εἰς τὸν Ἐπίσκοπον νὰ προέλθῃ εἰς τὰς μετὰ τοῦ Πατριαρχείου συνεννοήσεις.

**ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ**

6 Ἀρχιεπίσκοποι καὶ 16 Ἐπίσκοποι συγκροτήσαντες συνοδὸν ἐν Fulda τῆς Γερμανίας ἀπέλυσαν κοινὴν ποιμαντορικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τὸ καθολικὸν ποιμνιον, ἧτις ἀνεγνώσθη ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τῆς χώρας. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ λέγεται σὺν ἄλλοις ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ ἔθνους περιερίσθη τόσον, ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ καθολικὰ φύλλα ἢ δημοσιεύσεις ἄρθρων, ἐξαναγκάζονται μάλιστα νὰ δημοσιεύουν ἀντιθρησκευτικὰ δημοσιεύματα. Ὅταν ὅμως οἱ νόμοι τοῦ κράτους συγκρούωνται πρὸς τοὺς φυσικοὺς καὶ τοὺς θεῖους νόμους, ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν Θεὸν μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ γονεῖς προτρύπονται νὰ πέμπουν τὰ τέκνα των εἰς τὰ καθολικὰ σχολεῖα καὶ νὰ

ἐγγράφονται εἰς τὰς καθολικὰς ὀργανώσεις, καταδικάζεται δ' ὁ λεγόμενος «πολιτικὸς καθολικισμὸς» τῶν νεογερμανῶν ὡς μέγας κίνδυνος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἴσῃ ἀμφισβητεῖται ὁ δισχυρισμὸς τῶν ἐθνικοσοσιαλιστῶν ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἀσχετος πρὸς τὴν πολιτικὴν, διότι δὲν εἶνε δυνατόν ὁ πολίτης νὰ ἦνε χριστιανὸς μὲν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐθνικὸς δὲ ἔξω αὐτοῦ. Τὴν ἐγκύκλιον ὑπογράφουν πάντες οἱ γερμανοὶ ἐπίσκοποι, ἀπηγορεύθη ὅμως ἡ δημοσίευσίς αὐτῆς ἐν τῷ γερμανικῷ τύπῳ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Προλαγάνδας, δὲν ἐπετρέπη δ' εἰς τὰ καθολικὰ φύλλα οὐδ' ἀπλῆ αὐτῆς μνεία.

— Ὁ νεοδιορισθεὶς εἰς Βουλγαρίαν ἀποστολικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα διὰ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ καθολικοὺς Σεβ. Mazzoli ἀφικόμενος εἰς Σόφίαν ὑπὴρτήθη ἐπισήμως ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, ἀπαντῶν δ' εἰς προσφωνήσεις εἶπε σὺν ἄλλοις ὅτι ὁ Ἅγιος Πατὴρ παρακολουθεῖ μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὴν πρόοδον τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ λατινικῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐν μακρῷ ἄρθρῳ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ «Osservatore Romano» ἀσχολούμενον περὶ τῆς ἐν Γερμανίᾳ θρησκευτικῆς καταστάσεως παριστᾷ τὰ πράγματα ἀντίθετα πρὸς τὰς δηλώσεις τοῦ γερμανοῦ ἀρχικαγκελαρίου. Ὁ γερμανὸς Πρωθυπουργὸς—λέγει—ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὸν Kulturkampf. Δυοῦμεθα ὅμως βλέποντες τὰ γεγονότα λαλοῦντα διάφορον γλώσσαν. Ἦ πραγματικὴ κατὰστασις εἶνε ὅτι οἱ ἐν Γερμανίᾳ ἐπίσκοποι δὲν εἶνε πλέον ἐλεύθεροι νὰ κηρύττουν τὸ Εὐαγγέλιον ἢ νὰ τὸ ἐφαρμόζουν εἰς τὰ σημερινὰ προβλήματα χωρὶς νὰ κινδυνεύουν. Ὡς μαρτυρεῖ ἡ περίπτωσις τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Muenster, τὰ μέλη τῆς ἐπισκοπῆς ὀφείλουν νὰ λάβουν ὑπὸ σημειῶσιν ὅτι ἡ νόμιμος ἄσκησις τοῦ ἐπισκοπικοῦ των λειτουργήματος κατὰ τῶν κηρύκων τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ κηρύγματος ἐρμηνεύεται ὡς πολιτικὴ ἐκδήλωσις καὶ ἐκλαμβάνεται ὡς λόγος καταγγελίας των. Ἦ ἐλευθερία τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς καθολικῆς διδασκαλίας ἀπέβη ἀπλῆ σκιά τοῦ περιεχομένου τοῦ κογκροδάτου. Ἀσκεῖται συστηματικὴ ἐχθρική κατασκοπεῖα εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τὰ σχολεῖα, ὡς καὶ εἰς τὰς ὀργανώσεις καὶ τὰ σωματεῖα, κατ' ἀκολουθίαν αἱ δηλώσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ χάνουν τὴν γνησίαν των ἔννοιαν καὶ δὲν δύναται νὰ καθησυχᾶσιν τοὺς καθολικοὺς. Τὸ Kulturkampf δὲν ἀποτελεῖ πλέον ἔλλογον κίνδυνον, ἀλλὰ, χάρις εἰς τὸν Rosenberg καὶ τοὺς θιασώτας του, τραγικὴν τοῦ παρόντος πραγματικότητα. Ἦ Ἐκκλησία οὐδαμῶς θίγει τὴν ζωὴν τοῦ κράτους, οὐδ' εἰσέρχεται εἰς τὴν σφαῖραν τῆς δράσεώς του, ἀλλ', ἀπ' ἐναντίας, ἐνισχύει καὶ βοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξίν του, διότι ὑποστηρίζει τοὺς αἰώνιους γνάμονας τῆς ζωῆς, οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν βῆσιν παντός ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ, ἀνευ τοῦ ὁποῦ εἶνε ἀδύνατος ἡ οἰκοδομὴ καὶ συντήρησις ὑγιῶς κράτους. Ἦ δυσμενὴς αὕτη στάσις οὐ μόνον εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς δημοσίας διαβεβαιώσεις τοῦ γερμανοῦ Καγκελαρίου, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετος πρὸς τὸ τῆ 20 Ἰουλίου 1933 συναφθὲν μεταξὺ τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βατικανοῦ κογκροδάτον, τὸ ὁποῖον ἀσφαλίζει εἰς τοὺς γερμανοὺς καθολικοὺς «τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας καὶ τῆς λατρείας». Θὰ ἐνόμιζέ τις—ἐξακολουθεῖ τὸ ἐν λόγῳ φύλλον—ὅτι αἱ ποικίλαι καὶ συνεχεῖς ἐνοχλήσεις κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, τῶν καθολικῶν ὀργανώσεων, τῶν σχολείων καὶ τῶν καθιδρυμάτων προέρχονται ἐξ ἀνησύχων στοιχείων ἀπειθοῦντων πρὸς τὰς κατευθύνσεις τῆς κυβερνήσεως· ἀλλὰ ἐφ' ὅσον αὐτοὺς ὁ θπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ἐδήλωσε δημοσίᾳ ὅτι θὰ ὑπαάσγη καὶ τοὺς γερμανοὺς καθολικοὺς εἰς τὸν νόμον τῆς ἀποστειρώσεως καὶ ὅτι θὰ ἀξιώσῃ τὴν θρησκευτικὴν ἐξίσωσιν (disconfessionalization) τῶν καθολικῶν ὀργανώσεων καὶ τὴν ἀκραφνῆ γερμανοποίησιν τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου, πρόκειται περὶ ἐπισήμου πολεμικῆς κατὰ τοῦ γερμανικοῦ καθολικισμοῦ. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν διὰ τοῦ κογκροδάτου ἢ Ἀγ. Ἐδρα δὲν ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν οἱ ὀπαδοὶ τῆς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς νόμους τοῦ γερμανικοῦ κράτους, ἦτοι καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀντιθετικῶς πρὸς τὸν θεῖον νόμον καὶ τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν, διότι μία τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Κογκροδάτου εἶνε ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται εἰς τοὺς



καθολικούς ιερείς τὸ δικαίωμα νὰ διδάσκουν καὶ ἐξηγοῦν δημοσίᾳ τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ ὅτι κατὰ τῶν καθολικῶν ὀργανώσεων ἐπιχειρεῖται ἀντιφάσκει πρὸς τὸ αὐτὸ κογκορδάτον, ἐν ᾧ περὶ αὐτῶν λέγεται ὅτι τυγχάνουσι προστασίας εἰς τὰς δράσεις καὶ τὰ καθιδρύματά των. Καὶ τοῦ τύπου δὲ ὁ περιορισμὸς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ κογκορδάτον, τὸ ὁποῖον ἐγγυᾶται εἰς τοὺς καθολικοὺς τὴν ἐλευθερίαν τῆς τηρήσεως καὶ διαδόσεως τῆς πίστεώς των καὶ τὴν χρησιμοποίησιν παντὸς μέσου, ὅπερ ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς παρέχει διὰ πᾶσαν πνευματικὴν δρᾶσιν. «Εἶνε ἄκρως θλιβερόν—ἐπάγεται ὁ «Oss. Romano»—νὰ βλέπωμεν ὅτι, ἐνᾷ πλήρης ἐλευθερία παρέχεται εἰς τὸν τύπον διὰ τὴν διάδοσιν θεωριῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἀρνησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ προσβολὴν κατὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐννοοῦν νὰ καταπιέσουν καὶ καταδικάσουν εἰς ἀπραξίαν τὸν καθολικὸν τύπον, ὅστις ἐν μέσῳ μυριάδων προσπαθειῶν ἀγωνίζεται νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν του πρὸς ἀμυναν τῆς ἀληθείας κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν ἀντιθέτων».

—Ἐν Γερμανίᾳ ἀπηγορεύθη ἡ κυκλοφορία τῶν γαλλικῶν φύλλων Paris-Soir, Le Figaro, L' Information, Le Journal des Débats, Le Soir, La Liberté, L' Ere Nouvelle, L' Echo de Paris, Le Temps καὶ L' Action Française, ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι ἐπέκρινον συστηματικῶς τὴν ἀντικαθολικὴν πολιτείαν τῆς ἐθνικοσοσιαλιστικῆς κυβερνήσεως.

—Τὸ ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ «Osservatore Romano» διαφεύδει τὴν ὑπὸ τινῶν ἐφημερίδων ἀναγραφείσαν εἰδήσιν ὅτι οἱ ἐν Ἀβυssiνίᾳ ἰταλοὶ μοναχοὶ καὶ μοναχὶ κατέλιπον τὴν χώραν. Πάντες παραμένουν εἰς τὰς θέσεις των ἐν Ἀδισαμπάμπᾳ καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κάφφα.

#### ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Τὰ ἀγγλικά θρησκευτικὰ φύλλα ὑπομνήσκουν ὅτι τῇ 19 λήξαντος Σεπτεμβρίου συμπληρώθησαν χίλια διακόσια τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου (690) Θεοδώρου τοῦ Ταρσέως, «τοῦ μεγίστου τῶν ἀρχαίων ἀρχιεπισκόπου Καντεβουρίας» καὶ πρώτου Πριμάτου πάσης Ἀγγλίας.

#### ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

*Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Αἱ τρεῖς Λειτουργίαι κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις κώδικας, Ἀθήναι 1935.*—Ὡς γνωστὸν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατήρτισεν εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐδρεύουσαν ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθου, πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ ἐκδόσιν τῶν λειτουργικῶν βιβλίων. Τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης μετέχον καὶ ὁ κ. Π. Τρεμπέλας, πρὸ πολλοῦ λίαν εὐδοκίμως ἀσχολούμενος καὶ περὶ λειτουργικὰ θέματα καὶ δημοσιεύσας ἤδη σχετικὰς πραγματείας, ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν κριτικὴν μελέτην τοῦ κυριώτερου ζητήματος, ὅπερ ἔδει ν' ἀπασχολῆσιν τὴν Ἐπιτροπὴν. Οὕτω δὲ παρουσίασε τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν σύγγραμμα ὅπερ ἀποτελεῖ πολυτιμωτάτην συμβολὴν εἰς τὸ ἔργον δι' ὃ συνεστήθη ἢ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῇ. Ἐν μακρῷ Εἰσαγωγῇ ὁ κ. Τρεμπέλας ποιεῖται γενικὴν ἐπισκόπησιν τῶν διαφορῶν, αἵτινες ἀπαντῶσι μετὰ τῶν νεωτέρων ἐκδόσεων τῶν λειτουργικῶν βιβλίων καὶ τῶν παλαιότερων κωδικῶν καὶ εἰληταρίων, εὐρίσκει δὲ ὅτι αὐταὶ δὲν εἶναι μὲν θεμελιώδεις καὶ οὐσιώδεις, οὐχὶ δ' ὁμοῦ καὶ ἀσήμαντοι. Κυρίως δὲ διαφοραὶ ὑπάρχουσιν οὐχὶ ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς ἐκφωνήσεσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τυπικαῖς διατάξεσι καὶ δι' αὐτὰς ἐν τῇ φρασολογίᾳ τῶν διατάξεων τούτων. Τὰς διαφορὰς ταύτας ἔχουσι καὶ αἱ ἐντυπὸι ἐκδόσεις, τῶν λειτουργικῶν βιβλίων, αἱ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰσ' αἰῶνος. Πρώτη δὲ τοιαύτη ἐκδοσις ἐγένετο ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ Δημητρίου Δούκα, λατίνου τὸ δόγμα, τῇ συμπράξει τῶν λατίνων Ἀρχιεπισκόπων Κύπρου καὶ Ρόδου καὶ ἐγκρίσει τοῦ Πάπα Ρώμης Κλήμεντος ζ'. Πιστότεροι ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀρχαῖα εἰλητάρια τῶν λειτουργικῶν ὑπῆρξαν αἱ μετὰ ἕνα αἰῶνα ὑπὸ ὀρθοδόξων γενόμεναι ἐκδόσεις, ὅσων τοῦ Ἀντωνίου Πινέλλου, ὅς ἐνέκρινε καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, αἵτε στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τῶν λειτουργικῶν. Ταῦτοχρόνως ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσ' αἰῶνος ἤρξατο καὶ ἡ ἐκδοσις Εὐχολογίων, περι-

χόντων τὸ κείμενον τῶν θείων λειτουργιῶν μετὰ διατάξεων ὁμοίων πρὸς τὰς τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ Δούκα. Τὸ σπουδαιότερον δὲ τῶν Εὐχολογίων εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Goar ἐκδοθέν. Αἱ ἐκδόσεις αὐταὶ ἐκκυκλοφόρουν καὶ εἰ χειρογράφοι κώδικας τοῦ ἰσ', ἰε', καὶ ιη' αἰῶνος, εἰ οὐς κυρίως παρεισέφρουσαν ἐκτενεστέροι ἢ συντομώτεροι διατάξεις, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ ἀρχαιοτέρων τῆς ἐκδόσεως τοῦ Δούκα εἰληταρίων. Κατὰ τὸν ἰθ' αἰῶνα ἐγένοντο ἐκδόσεις καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων τούτων εἰληταρίων, ὡς ἡ τοῦ Πάνου Θεοδοσίου (1511) καὶ ἄλλαι, μεταγενεστέροι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου Βογιατζῆ φιλοπονηθεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ Γ. Καρυφύλλη τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα, ἣν καὶ ἐνέκρινεν ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκδοσις αὕτη καὶ αἱ μετ' αὐτὴν ἐπακολουθήσασαι κατὰ τὸν λήξαντα καὶ τὸν παρόντα αἰῶνα συμπεριέλαβον ἐκτενεῖς διατάξεις καὶ προσθήκας.

Ὁ κ. Τρεμπέλας συγκρίνων τὸν ἀρχαιότερον τῶν σωζομένων λειτουργικῶν κωδικῶν, οἷος εἶναι ὁ Βαρβεριανὸς (ἡ ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ θ' αἰῶνος) πρὸς τὰ ἀπὸ τοῦ ἰθ' αἰῶνος τοῦ ἰσ' αἰῶνος εἰλητάρια, δὲν εὐρίσκει οὐσιώδεις διαφορὰς. Τοιαύτας ὁμοῦ διαφορὰς εὐρίσκει εἰς τοὺς μετὰ τὸν ἰσ' αἰῶνα κώδικας. Διὰ δὲ τὴν πρὸ τοῦ Βαρβεριανοῦ κώδικος ἐποχὴν ἐστράφη πρὸς συγγραφὰς Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἢ Συνοδικὰς πράξεις καὶ εἰς τὴν σύγκρισιν μετὰ τῶν διαφορῶν λειτουργικῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Οὕτω δ' ἔχων ὑπ' ὄψει πάντα ταῦτα καὶ 84 λειτουργικῶν κωδικῶν τῶν Ἀθηναϊκῶν Βιβλιοθηκῶν (Ἐθνικῆς καὶ Βυζαντινοῦ Μουσείου) μετ' ἀξιοθαυμάσπου ὑπομονῆς καὶ μεγάλης ἰκανότητος παρέθετο τὸ κείμενον τῶν θείων λειτουργιῶν, συνοδεύσας αὐτὸ διὰ δαμιλεστάτων ἀντιβολῶν καὶ παρατηρήσεων, ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ἡ παράδοσις τοῦ γνησίου τῆς θείας λειτουργίας κειμένου. Ταῦτοχρόνως δὲ ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι παρέσχε πλείστας λειτουργικὰς καὶ ἱστορικὰς πληροφορίας πρὸς διασάφισιν ὀρισμένων σημείων τῆς θείας λειτουργίας καὶ τῶν διατάξεων τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς. Ἰδιαιτέρως μόχθησε καὶ πολλὰς δαπάνας ἀπέθεσε καὶ ἡ τυπογραφικὴ ἐκδοσις τῆς κριτικῆς ταύτης ἐργασίας, ἔνεκα τῆς διαφορῆς τῶν χρησιμοποιηθέντων τυπογραφικῶν στοιχείων καὶ τῶν πολλῶν καὶ λεπτοτάτων λεπτομερειῶν. Οὕτω δὲ ἡ πρωτότυπος κριτικὴ αὕτη ἐργασία ἀπέβη ἀπὸ πάσης ἐπιφώσεως ἐφάμιλλος πρὸς τὰς ἀρίστες τοῦ αὐτοῦ εἶδους παρὰ τῶν ξένων ἐπιστημόνων τῶν ἐχόντων ἀφθονώτερον μέσα δημοσιευόμενας καὶ ὡς τοιαύτη εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου καὶ πάσης προσοχῆς.

*Χρήστου Παρασκευαΐδου Ἀλκαίου καὶ Σαποῦς τὰ σωζόμενα. Κείμενον καὶ μεταφράσεις ἐμμετρος. Μυτιλήνη, Τύποις «Δημοκράτου», 1935.*

*Εὐλογίον Κουρίλα Λαυριώτου. Δασονομία καὶ Γεωπονία πάλαι τε καὶ νῦν: Ἄθως, φῶς ἐν σκότει. Ἡ δασικὴ χλωρίς καὶ ἡ καλλιεργουμένη βλάστησις ἐν Ἄθῳ: τὰ γεωπονικὰ εἶδη. (Ἐκδοσις Ὑπουργείου Γεωργίας). Ἀθήναι, Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, 1935.*

## — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ —

### ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν Συμβούλιον ΟΔΕΠ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοψηφίαν δημοπρασίαν μισθώσεως ὁ ἐφειτενὸς ἀσυγκόμιστος ἐλαιόκαρπος τοῦ κτήματος Κόνθι-Μπέλεσι τῆς ἰ. μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Καλαυρίας βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 603 ἐ.ε. διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου ΟΔΕΠ τῆς ἰ. μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Πόρῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 13ην Ὀκτωβρίου ἐ.ε. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὄραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. ἢ Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Πρόξοπος

Τύποις «Φαίνικος», ὁδὸς Λεωννάτου 4, Ἀθήναι